

Initiativ till ett bredare Europa

Finlands utvecklingspolitiska ramprogram
Verkställighetsplan 2011–2014

INNEHÅLL:

INITIATIV TILL ETT BREDARE EUROPA	3
TYNGDPUNKTER I VERKSAMHETEN	4
NYCKELINITIATIV	5
UTVECKLINGSUTSIKTER I SAMARBETSLÄNDERNA	7
VERKSTÄLLIGHETSPLAN FÖR INITIATIVET TILL ETT BREDARE EUROPA	12

INITIATIV TILL ETT BREDARE EUROPA

Initiativ till ett bredare Europa (*Wider Europe Initiative, WEI*) är Finlands bilaterala utvecklingssamarbetsprogram i länder i Östeuropa, Sydkaukasien och Centralasien. Programmet offentliggjordes 2008 och har därefter inletts stegvis.

Ramprogrammets 11 målländer är:

I Östeuropa: Moldavien, Ukraina och Vitryssland;

I Sydkaukasien: Armenien, Azerbajdzjan och Georgien;

I Centralasien: Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan

Med vill Finland främja stabilitet, välstånd och välfärd i länderna i området. Initiativet stödjer utvecklingen av demokratin och rättsstaten samt bygget av en god förvaltning. Målet är att genomföra projekten på ett regionalt plan för att öka förtroendet och samarbetet mellan länderna samt förhindra att det uppstår nya barriärer. Programmet stödjer de strategiska målen för såväl Finlands som Europeiska unionens utrikespolitik, EU:s grannskapspolitik och EU:s strategi för Centralasien, som antogs 2007.

I verksamhets- och ekonomiplanen för Finlands utvecklingssamarbete har man för 2011–2014 reserverat sammanlagt cirka 50 miljoner euro för Initiativ till ett bredare Europa. Resultaten av initiativet hittills utvärderas 2012, varefter utrikesministeriet fattar beslut om fortsättningen.

TYNGDPUNKTER I VERKSAMHETEN

Initiativet till ett bredare Europa fokuserar på en förstärkt stabilitet och säkerhet och på en dels regional, dels tematisk utgångspunkt. Ramprogrammet fastställer fem teman som betonas i de olika områdena enligt deras omständigheter och behov.

- Temana är:**
1. säkerhet,
 2. handel och utveckling,
 3. utveckling av informationssamhället,
 4. energi- och miljösamarbete samt
 5. samhällelig hållbarhet

Samarbetsformerna är bilateralt och multilateralt samarbete, samarbete mellan institutioner samt stöd till affärspartnerskap och samarbete med frivilligorganisationer.

Initiativet stödjer utvecklingen i samarbetsländerna med olika medel för miljöekonomiskt, ekonomiskt och samhälleligt hållbar utveckling. Initiativet tar sikte på att avveckla och förebygga motsatsförhållanden i området samt att främja samarbetet och grannrelationerna mellan länderna.

Problemen i områdena består bland annat av en samhällelig instabilitet som är en följd av en eftersläpande rättsstats- och demokratiutveckling, en svag förvaltning, en utbredd korruption samt ett outvecklat civilsamhälle och ett ojämnt fördelat välstånd.

Länderna i områdena lider av allvarliga miljöproblem och en söndervittrad infrastruktur. Droger som kommer från Afghanistan medför press på gränsbevakningen. I områdena finns också potentiell grogrund för islamistisk fundamentalism. De politiska och de geopolitiska spänningarna ökar på grund av kontroverser i anknytning till utnyttjandet av energi- och naturresurser samt av utdragna konflikter.

Initiativet till ett bredare Europa omfattar både samarbetsprogram för hela regionen och mera begränsade regionala program. Även i de nationella programmen beaktas projektets regionala effekter. Genom programmet ökar Finlands betydelse och synlighet i området. I genomförandet av projekten utnyttjas finländsk kompetens.

Finlands insatser för regionens utveckling är i linje med Europeiska unionens åtgärder. Initiativet till ett bredare Europa kompletterar de strategiska målen för den europeiska grannskapspolitiken och för det östliga partnerskapet, i synnerhet inom områdena med finländsk specialkompetens och styrka. EU:s projektverksamhet i regionen finansieras genom de av kommissionen förvaltade Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (European Neighbourhood Policy Instrument, ENPI) och instrumentet för utvecklingssamarbete (Development Cooperation Instrument, DCI).

NYCKELINITIATIV

Stommen till programmet utgörs av följande nyckelinitiativ som utgår ifrån de fem temana:

1. Säkerhet

Ett kluster med forskningsinstitut som verkar inom utrikes- och säkerhetspolitiken har bildats för att bedriva verksamheten. Klustret skapar fleråriga forskningsprojekt i hela målområdet. De viktigaste målen för forskningsprojekten är att föra fram sambandet mellan säkerhet och utveckling i enlighet med det breda säkerhetsbegreppet, en ökande växelverkan mellan forskningsinstituten samt förtroendeskapande insatser i målområdena.

Samarbetet med Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) ska också fortsätta.

2. Handel och utveckling

I länderna i regionen har man startat programmet Aid for Trade i samarbete med FN:s utvecklingsprogram UNDP och utrikesministeriets arbetsgrupp för handel och utveckling. Planen bygger på Finlands handlingsplan för handelsrelaterat utvecklingssamarbete. I det första skedet har man utfört heltäckande behovskarteringar, och utgående från dem planerat det andra skedet som inletts 2011.

3. Utveckling av informationssamhället

Tillsammans med Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken EBRD har man inletts ett projekt som berör länderna i Sydkaukasien och Östeuropa samt Turkmenistan. I projektet utvecklas dataförbindelserna och speciellt verksamhetsbetingelserna för kommunikationssektorn i de olika områdena. Inom ramen för Världsbankens program InfoDev görs dessutom systemen för företagskuvöser och innovationer effektivare med hjälp av utbildning.

4. Energi- och miljösamarbete

Utrikesministeriet har ingått ett ramavtal med Finlands miljöcentral (SYKE) för att genomföra viktiga initiativ inom vattensektorn. Vattenprogrammet innehåller ett mångsidigt stödpaket till regionens centrala multilaterala aktörer och även de projekt som genomförs direkt av miljöcentralen. Finland fortsätter att stödja miljö- och säkerhetsinitiativet ENVSEC (Environment and Security) och leder tillsvidare samordningen av givare i initiativet. Meteorologiska och geologiska projekt mellan instituterna hjälper regionen att förbereda sig för naturkatastrofer och stödjer en miljöekonomiskt hållbar utveckling.

Barnen hämtar rent vatten i Kirgizistan. Foto: Ari Mäkelä

5. Samhällelig hållbarhet

I juli 2011 inleddes ett stödprogram för rättssektorn i Centralasien med syftet att stödja marginaliseringsbenägna grupperns tillgång till rättvisa. Finlands genomförs dess-

utom tillsammans med Internationella arbetsorganisationen ILO:s landprogram för människovärdigt arbete i åtta samarbetsländer. Landprogrammen främjar sysselsättning, utvecklar arbetarskyddet och förbättrar socialskyddet.

UTVECKLINGSUTSIKTER I SAMARBETSLÄNDERNA

ALLMÄNT

Missförhållanden i samarbetsländerna är att den offentliga sektorn är outvecklad, rättsstats- och demokratiutvecklingen är efterbliven och svårigheterna med att utveckla en god förvaltning. Infrastrukturen som härrör från sovjettiden har vittrat sönder och det förekommer allvarliga problem i regionen med anknytning till miljö, energi och naturresurser. Den internationella finanskrisen förvärrar ytterligare situationen särskilt för regionens fattigaste länder.

Regionala och etniska konflikter inom och mellan länderna samt gränsvister försvårar det regionala samarbetet, förstärker ojämlikheten och försvagar förutsättningarna att utveckla det civila samhället. Mäniskorättsproblem förekommer allmänt och i många länder är kvinnans ställning svag.

De östeuropeiska och sydkaukasiska länderna faller inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken och dess östliga partnerskap, vilket förutsätter att samarbetsländerna genomför reformer bland annat för att förbättra massmediernas, frivilligorganisationernas och oppositionens handlingsmöjligheter. EU:s strategi för Centralasien koncentrerar sig i sin tur på miljö/vattenproblem, en utveckling av rättsstaten samt en utveckling av utbildningen.

Östeuropa (Moldavien, Ukraina, Vitryssland)

I Östeuropa är tyngdpunkterna i *Initiativet för ett bredare Europa* att främja stabilitet, säkerhet och en samhälleligt hållbar utveckling. Hög prioritet ges bland annat åt miljö-, vatten- och klimatfrågor. Finland medverkar i att utveckla energieffektivitet och förnybar energi. Den privata sektorns verksamhetsbetingelser och infrastruktur förbättras.

Läget i Ukraina, Moldavien och Vitryssland skiljer sig från varandra. Moldavien och Ukraina har ställt som mål är att närma sig Europeiska unionen och de deltar aktivt i arbetet i EU:s östliga partnerskap. Vitryssland deltar i partnerskapet delvis.

I **Moldavien** (folkmängd 4,3 milj.) har ekonomins nedförsbacke varit den brantaste under de senaste 20 åren. Ett ansevärt antal moldavier har flyttat till Ryssland och EU-området i för att söka arbete och en av kanalerna för människohandel från öst till väst löper via Moldavien. Trots sina ekonomiska svårigheter har Moldavien tagit en aktiv roll i EU:s östliga partnerskap och framskrider raskt i sina reformer. Moldavien har med sin konstruktiva EU-politik vunnit det internationella samfundets förtroende och omfattande ekonomiska och tekniska stöd. Den utdragna konflikten om Transnistrien ökar spänningarna i

Provtagning av fisk i Ukraina. Foto: Ari Mäkelä

hela regionen, även om det inte har förekommit väpnade sammanstötningar sedan början av 1990-talet.

Ukraina (folkmängd 45,8 milj.) har tillväxtpotential tack vare ett högt industriellt kunnande och en utbildad befolkning. Den ekonomiska tillväxten har varit starkare än grannländernas.

Ukraina har ändå problem med en svag offentlig sektor, utbredd korruption och tung myndighetsbyråkrati,

som är typiska svårigheter för övergångsekonomierna. Ekonomin som baserar sig på mineraler och tung industri behöver reformeras. Landet har en stor lantbrukssektor. Ukrainas ställning som transitland för energiflöden från Ryssland återspeglas i EU:s energisäkerhet.

Vitryssland (folkmängd 9,5 milj.) öppnade sig försiktigt mot västvärlden 2008–2010, men de kränkningar av de mänskliga rättigheterna som följde på presidentvalet i

december 2010 stoppade den gynnsamma utvecklingen. Dialogen och samarbetet med EU fortsätter om Vitryssland går vidare med sina reformer. Det är nödvändigt att reformera landets ekonomi. Vitryssland är starkt beroende av ekonomiskt stöd och energi från Ryssland. Inom miljösektorn råder det brister, bland annat de mängder av belastande näringsämnen som floderna för med sig när de rinner ut i Östersjön.

Sydkaukasien (Armenien, Azerbajdzjan och Georgien)

Säkerhet och hållbar utveckling utgör tyngdpunkterna för Initiativet för ett bredare Europa i Sydkaukasien. Initiativets huvudteman är en utveckling av informationsmiljö, vetenskaps- och teknologisamarbete samt handel och utveckling. Eftersom regionala konflikter är en utmaning för det regionala samarbetet mellan staterna är samarbetsparterna närmast internationella aktörer och frivilligorganisationer. Stöd riktas till forskningssamarbete mellan finländska och lokala universitet och forskningsinstitut.

Sydkaukasien är av strategisk betydelse för Europa. Det går viktiga transportrutter för energi genom regionen, från Kaspiska havet till Europa. Sydkaukasien har av tradition varit föremål för stormakternas geopolitiska intresse. Länderna närmar sig Europeiska unionen i egen takt. Alla tre inledde förhandlingar om associationsavtal med EU 2010.

Det finns tre utdragna konflikter i regionen: Nagorno-Karabach mellan Armenien och Azerbajdzjan och Abchazien och Sydossetien i Georgien. Dessa eskalerade i ett krig mellan Georgien och Ryssland i augusti 2008. Till

följd av konflikterna finns det hundratusentals flyktingar i länderna.

Utvecklingen i **Armenien** (folkmängd 3,3milj.) hämmas av den isolering som beror på konflikten om Nagorno-Karabach. Därför har till exempel energinätet kring Kaspiska havet byggts upp så att det utesluter Armenien och Turkiet har stängt sin gräns mot landet. Före finanskrisen 2009 utgjorde investeringarna i byggsektorn och industrin en drivkraft för den ekonomiska tillväxten, men de torde inte längre nå upp till samma nivå. Landet vill satsa på informationsintensiva näringar. Utöver bristerna i fråga om demokratin och rättsstaten är fattigdomen fortfarande ett stort problem. De pengar som armenier i utlandet skickar hem har stor betydelse för landets ekonomi.

Av länderna i regionen är **Azerbajdzjan** (folkmängd 8,9 milj.) det ekonomiskt rikaste landet tack vare sina olje- och gastillgångar. Det inrikespolitiska läget är stabilt, men i utvecklingen av rättsstaten förekommer problem när det gäller mötes- och yttrandefrihet samt minoriteternas bristande rättigheter. Azerbajdzjan strävar efter att bredda industristrukturen bland annat genom att utveckla ICT-sektorn.

Georgien (folkmängd 4,5 milj.) har inga egna olje- och gastillgångar, men via landet transporteras energi från Kaspiska havet till Europa. Det starkt västsinnade Georgien har framskridit bra i sina ekonomiska reformer, men i likhet med grannländerna förekommer det social och ekonomisk ojämlikhet samt brister i rättsstatsutvecklingen. Följdverkningarna av konflikterna i Sydossetien och Abchazien kommer att återspeglas på situationen i landet ännu länge.

Centralasien (Kazakstan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan)

Energi- och miljösamarbete samt säkerhet och utveckling utgör tyngdpunkterna för *Initiativet för ett bredare Europa* i Centralasien. Handelsrelaterade projekt i regionen syftar till att etablera icke-diskriminerande handelspolitiska system. Det finns stora miljöproblem i Centralasien. Den övergripande hanteringen av vattenresurser är en av de viktigaste regionala frågorna, och ansträngningar för att lösa den stöttas med samarbete på vatten-sektorn. Samhällsutvecklingen stöds speciellt med projekt som bidrar till rättsstatsutvecklingen.

Energitillgångarna och andra råvarutillgångar i Centralasien samt det strategiska läget har ökat det internationella intresset för regionen. Centralasiens geopolitiska ställning är svår: via regionen smugglas droger från Afghanistan till Ryssland och Europa. Den oförutsägbara situationen i Afghanistan avspeglas bland annat som en oro för att den islamistiska fundamentalismen ska bli mer aktiv i området. Europeiska unionen försöker bidra till stabiliteten i Centralasien med hjälp av en partnerskapsstrategi för regionen. EU genomför projekt i regionen som finansieras med medel från instrumentet för utvecklingssamarbete (DCI).

Kazakstan (folkmängd 16,0 milj.) är den rikaste och mest stabila staten i Centralasien och utgör lokomotivet för den ekonomiska utvecklingen i regionen. Landet siktar på att bli ett av de 50 mest konkurrenskraftiga länderna i världen. Vid sidan av olje- och gassektorn spelar

metallurgin, metallindustrin, jordbruket och livsmedelsindustrin en viktig roll inom ekonomin. Kazakstan vill göra sin ekonomi, som bygger på oljeexport, mer mångsidig. Miljöproblemen kring Aralsjön är omfattande.

Kirgizistan (folkmängd 5,5 milj.) har gjort snabbare framsteg än sina grannländer i demokratiseringsprocessen. Det politiska läget har dock inte blivit stabilt och landet är i hög grad beroende av utländsk hjälp. Med avseende på de ekonomiska nyckeltalen räknas Kirgizistan vid sidan av Tadzjikistan till de fattigaste länderna i Centralasien. Landet har rikliga vatten- och mineraltillgångar. Användningen av vattenresurserna och energibehovet är förknippade med regionala tvister som har pågått länge.

Tadzjikistan (folkmängd 7,5 milj.) är regionens fattigaste land. Det har en lång gräns med svårtillgänglig terräng till Afghanistan, och Afghanistans dåliga säkerhetssituation har återverkningar också i Tadzjikistan. Narkotika smugglas i stor skala över gränsen. Fattigdomen har drivit över en miljon tadjjikier att emigrera utomlands i jakt på arbete. Till följd av flyttrörelsen är kvinnornas och barnens ställning och utkomst svag i synnerhet på landsbygden. Jordbruket består främst av bomullsodling. Tadzjikistan har potential att utnyttja vattenkraft, men de följer som användningen av vattenresurserna får för grannländernas jordbruk medför regionala spänningar på samma sätt som i Kirgizistan.

Turkmenistan (folkmängd 5,0 milj.) har naturgastillgångar som är bland de största i världen. Även oljetillgångarna är avsevärda. Trots den höga subventionen av basvaror är fattigdomen omfattande särskilt på landsbygden. Investeringsklimatet är svårt på grund av lan-

Genom att stödja småföretagare kan man främja ekonomisk tillväxt och handelskraft i samarbetsländerna. Foto: Karri Eloheimo

dets isolering, svaga förvaltning och lagsstiftning. I den samhälleliga utvecklingen spelar social utveckling, hälsa och utbildningsreformer en viktig roll. Turkmenistan har benhårt skyddat sin ställning som ett neutralt land. Först 2007 knöt landet kontakter till den internationella gemenskapen och aktiverade sina relationer till EU och grannländerna.

Uzbekistan (folkmängd 27,6 mil.) har både olje-, gas- och mineraltillgångar, bland annat guld. Landets storskaliga odling av bomull och vete har gjort landets ekonomi

ensidig. Särskilda utmaningar inom miljösektorn är problem i Aralsjöområdet och otillräckliga bevattningsresurser för odlingarna. I synnerhet i den tätbefolkade dalen Fergana är fattigdomen stor och klimatet utgör en grund för en växande islamistisk fundamentalism. Förbindelserna mellan Uzbekistan och Europa förväntas dock småningom förbättras, och Uzbekistan har genomfört några reformer som främjar utvecklingen av rättsstaten. Reformerna tyder på att landet vill öppna sig för internationellt samarbete.

VERKSTÄLLIGHETSPLAN FÖR INITIATIVET TILL ETT BREDARE EUROPA (DE VIKTIGASTE PROJEKTEN; JULI 2011)

Program, projekt enligt tema	Land/region	Mål	Tid	Budget milj. euro	Samarbetspartner
1. Säkerhet					
Forskning inom säkerhet och utveckling	Centralasien, Sydkaukasien, Östeuropa	Forskningsprojekt, samarbete och nätverksbildning inom säkerhet och utveckling	2009–2013	2,5	Finländska och lokala forskningsinstitut, administreras av Institutet för Ryssland och Östeuropa
Projekt inom säkerhet och samhällelig hållbarhet	Centralasien, Sydkaukasien, Östeuropa	Främjande av säkerhet, stabilitet och samhällelig hållbarhet	2009–2013	5,0	Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa OSSE
Främjande av en stabil utveckling på Krim	Ukraina	Främjande av regional stabilitet genom en dialog mellan folkgrupperna	2009–2013	1,2	PATRIR (Peace Action, Training and Research Institute of Romania)
2. Handel och utveckling					
Handelsrelaterat utvecklingsarbete	Centralasien, Sydkaukasien, Östeuropa	Utveckling av handelsordningar och främjande av handelskraft	2009–2013	6,2	FN:s utvecklingsprogram UNDP
Bättre tryggad livsmedelsförsörjning	Kirgizistan	Ökning av fiskproduktion, förbättring av levnadsförhållanden och utkomst	2009–2012	1,76	FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO
Främjande av ren produktion	Ukraina	Främjande av ren lantbruksproduktion	2010–2015	1,6	Internationella finansieringsbolaget IFC

Program, projekt enligt tema	Land/region	Mål	Tid	Budget milj. euro	Samarbetspartner
3. Utveckling av informationssamhället					
Utveckling av verksamhetsförutsättningarna för kommunikationsförbindelser	Sydkaucasien, Östeuropa, Turkmenistan	Utveckling av lagstiftningsförutsättningarna för dataförbindelser	2009–2013	2,25	Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken EBRD
Förbättring av företagets konkurrenskraft i den globala informations-ekonomin (InfoDev)	Centralasien, Sydkaucasien, Östeuropa	Kapacitetsökning i företagsverksamheten med hjälp av data- och kommunikationsteknik	2010–2012	3,0	Världsbanken/InfoDev
4. Energi- och miljösamarbete					
Miljö- och säkerhetsinitiativet (ENVSEC)	Centralasien, Sydkaucasien, Östeuropa	Främjande av hållbar miljöutveckling och stabilitet i de olika områdena	2009–2013	7,6	ENVSEC-organisationerna (UNEP, UNDP, UNECE, OSSE, REC, Nato)
Samarbete inom vattensektorn	Centralasien, Sydkaucasien	Utveckling av övergripande användning och hantering av vattenresurser	2009–2013	5,0	Finlands miljöcentral SYKE, Internationella organisationer (UNECE, UNDP, OECD)
Samarbete inom geologi (IKI)	Centralasien	Stärkande av kapacitet inom geosektorn	2011–2014	2,96	Geologiska forskningscentralen GTK
Samarbete inom meteorologi (IKI)	Uzbekistan (delvis hela Centralasien)	Utveckling av de meteorologiska institutens observationsverksamhet och vädertjänster	2011–2013	0,53	Meteorologiska institutet
Kärnsäkerhet	Ukraina	Förbättring av den strukturella säkerheten i kärnkraftverket i Tjernobyl	2011–2014	3,1	Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken EBRD

Program, projekt enligt tema	Land/region	Mål	Tid	Budget milj. euro	Samarbetspartner
5. Samhällelig hållbarhet					
Stödprogram inom rättssektorn	Centralasien	Marginaliseringsbenägna grupperns tillgång till juridiska tjänster	2011-2013	5,0	Eurasia Foundation, Venedig-kommissionen
Samarbetsprojekt inom statistik (IKI)	Kirgizistan	Utveckling av statistiksystem och stärkande av kapacitet	2009-2012	0,4	Statistikcentralen
Främjande av människovärdigt arbete	Centralasien, Sydkaukasien	Utveckling av arbetskraftspolitiken, stärkande av samhälleligt partnerskap mellan arbetsgivare och arbetstagare och utveckling av socialskyddet	2010-2013	4,0	Internationella arbetsorganisationen ILO
Projekt för anslag för lokalt samarbete (administreras av ambassaderna)	Centralasien, Sydkaukasien, Östeuropa	Bl.a. främjande av god förvaltning, stärkande av civilsamhället	2009-2014	7,3	Lokala frivilligorganisationer och andra aktörer
Övriga					
Deltagande i multifonder	Centralasien, Sydkaukasien, Östeuropa	Främjande av en ekonomiskt, samhälleligt och miljöekonomiskt hållbar utveckling	2009-2013	8,7	bl.a. EBRD, Investeringsinstrumentet för grannskapspolitik NIF

Utrikesministeriet
Östavdelningen
Maringatan 22
Sjöekipaget G
00023 Statsrådet
ITA-20@formin.fi
<http://formin.finland.fi>

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET